

(המשך מעמוד 23)

הלאומניים, אלא לטובת האינטרס הערבי הצרוף.)

אם נשוב ונזכיר לעצמנו את החלטות ועידת בגדאד, ניווכח כי מנהיגי האומה הערבית היו מודעים לעובדה זו ואישורו פה אחד תוכנית מדינית, החותרת לשלום הצורך, על היסודות שהוזכרו לעיל.

אך העיקר הוא שקונסנזוס ערבי זה יתורגם לתוכנית מדינית מוגדרת, אשר כולנו נישא את דגלה, ושבאמי צעותה נאבק בישראל בכל המישורים.

(הערת „העולם הזה“: הכוונה היא לפיסגה הערבית שנערכה בבגדאד, מייד אחרי חתימת ההסכמים בקמפ-דייוויד. בפיסגה זו גונו ההסכמים בגלל פרישתה של מצרים מן החוזה הכל-ערבי, אך התקבלה פה אחד החלטה בוזכות שלום שולד וברקיימא. החלטה היסטורית זו טושטשה בישראל, ושום עיתון ישראלי לא פירסם אותה במלואה. מנחם בגין אף טען, שוב ושוב, כי בבגדאד הוחלט על השמדת ישראל.

הכוונה המניע בוועידת-בגדאד, שדחף לקבלת החלטה, היה השלטון הסעודי, שנתמך אז על-ידי אש"ף.)
מה היא דעתך על תוכנית-השלום הסעודית?

תוכניתו של האמיר פאהד אינה חורגת, במהותה ובפרטיה, מן העקרונות שאישרה הפיסגה הערבית בבגדאד. אלא שהנסיבות אשר יצרו את הקונסנזוס הערבי הן אינן קיימות כיום, למרבה הצער.

לדעתי, הבעיה אינה נעוצה בעקרונות שאותם אישרה הפיסגה התיא, אלא בהסכמה כללית ערבית, אשר אינה קיימת כיום. קיים, לפיכך, הכרח חיוני לנתח את סוגיית היחסים הבין-ערביים, ולהסכים על עמדה מאוחדת וברורה.

האם סבור אתה כי איזו הסכים אש"ף לתוכנית האמיר פאהד כפיסגת פאס, היתה הפיסגה מאמצת אותה?

אינני סבור כי קיים קונסנזוס פלסטיני, הרוחה את התוכנית. עמדותיהם של האחים אברעמאר (יאסר ער פאת), אברג'יהאד, אבראל-וואלד, אבראיאד ואבראלי סעיד ידועות וברורות. לכך יש להוסיף, כי המועצה הלאומית הפלסטינית אישרה במושב האחרון בדמשק (אפריל 1981) את הצעת הנשיא ברז'יביע בעניין המיורח התיכון. אין הבדל רב בין מה שהציע הנשיא ברז'יביע ובין הצעות האמיר פאהד. יתר על כן: אינטלקטואלים פלסטיניים רבים סבורים כי תוכנית האמיר פאהד כוללת בתוכה, מנקודת-ראות ערבית ופלסטינית, יותר ממה

אישור התוכנית יהיה אבריסוד לאסטרטגיה של העימות המדיני הערבי. זו חייבת להתור לשינוי המיבנה הפנימי של המימסד הישראלי, ולהטלת מצור על ממשלת ישראל בזירה הבינלאומית.

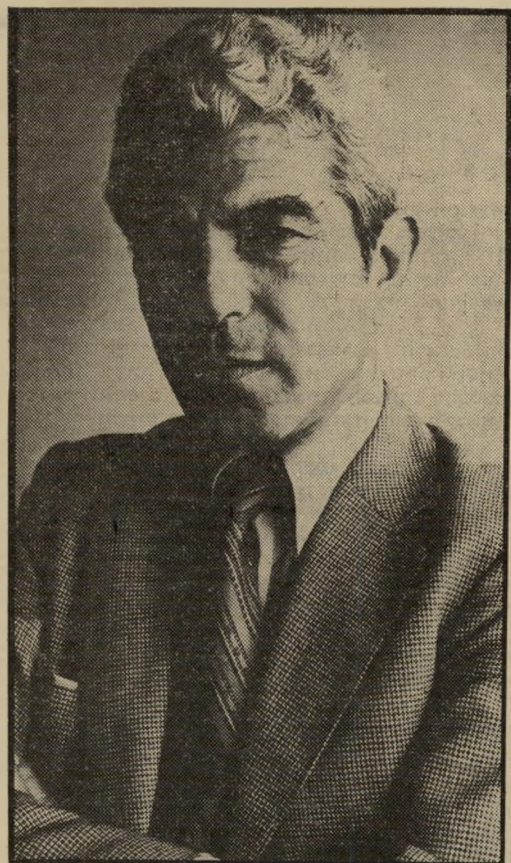
ובכן, מה לעשות?

כאשר יפרוץ השכל הערבי את הכבלים הכובלים אותו, יהיה מסוגל למצוא מוצא. בהקשר זה יש להזכיר את תרומתו הרבה של פת"ח לעמנו ולאומתנו, בהציעו את אסטרטגיית הדרושיה עם הכוחות הדמוקרטיים בישראל.

במשך השנים הארוכות שבהן התנהל הדיאלוג, על כל המכאובים והקורבנות שנילוו לו, צמח בישראל מחנה-שלום, הדוגל בנסיגה מלאה מן השטחים שנכבשו ב-1967. בהכרה באש"ף כנציגו הלגיטימי היחידי של העם הפלסטיני ובוכות העם הפלסטיני לכוונן מדינה פלסטינית עצמאית, שבירתה בירושלים, נוסף על זכות-השבעה.

(הערת „העולם הזה“: „זכות השבעה“ היא הנוסח החדש הערבי המקובל למתן הזכות לפליטי 1948 לבחור בין שבעה ובין קבלת-פיצויים. למעשה מקובלת ההצעה כי מיספר מוסכם, המקובל על שני הצדדים, יורשה לחזור לשטח ישראל, ואילו הרוב המכריע יקבל פיצויים וישוקם במדינה הפלסטינית שתקום.)

הוזה אומר, זהו זרם הנאבק בתוך המימסד הישראלי נגד תוכנית-ההתפטרות הציונית החותרת, כפי שצינתה, לכיבוש מקורות-הנסט ולבלקניזציה של העולם הערבי. בניגוד למה שסבורים רבים היתה ישראל, וליתר דיוק — ממשלת מנחם בגין — הלוחמת העיקרית נגד הדרושיה הפלסטינית-ישראלית. הלחצים הישראליים, אשר

סרטאוו

„אחת היא לי, מהיכן יבוא מותי...“

מנהלי-הדרושיה היו חשופים להם, היו רבים מאוד ועיקרם — רציחת כמה מהם.

בדיוני גלגות בהזדמנות זו סוד: ההחלטה לחסל כמה משותרי-הדיאלוג הפלסטיניים הוצעה עוד בקופת שילטון-המערכת, אך לא אושרה אז. אך מייד עם הגיע הליכוד לשלטון הוא קיבל החלטה בנדון, והחל בביצועה. כך נפל הגיבור סעיד חמאמי (נציג אש"ף בלונדון) ואחריו אחרים.

(ברור לגמרי כי סעיד חמאמי, האיש שפתח בדורו שיה עם אורי אבנרי ב-1974, וכמה נציגים מתונים אחרים של אש"ף, נרצחו בידי האירגון הפורש של אברנידאל, הנתמך על-ידי סוריה ועיראק גם יחד. סרטאוו מבטא כאן זיעה, המקובלת בחוגים רחבים בצמרת אש"ף, כי המוסד הישראלי הצליח להשתלט על קבוצת-טרור זו ומנוון את מעשיו. אש"ף העביר זיעה זו, ואת העובדות שעליה היא מסתמכת, לזיעה כמה ממשלות אירופיות, החוקרות את פעולות-הטרור של אברנידאל בארצות-יהן.)

פרשנותך מייחסת חשיבות רבה למתנה השלום הישראלי, המורכב מכוחות פוליטיים שוליים. כיצד יוכלו כוחות אלה להשפיע על שינוי מהותי הרבדים?

כוחו האמיתי של מתנה-השלום הישראלי גדול הרבה יותר ממה שנראה לעין, ויש לנו אינדיקציות לכך. תנועת שלום עכשיו, למשל, אירגנה ב-1978 הפגנה של 150 אלף איש. אך מתנה זה חשוף להתקפה עזה ומרוכזת

מצד המימסד השולט בישראל, ואילו מדינות-ערב והר מהפיכה הפלסטינית התעלמו ממנו. בעייתו הגדולה של מתנה זה היא להוכיח לדעת הקהל בישראל את אמינותו. לשם כך היה צורך לקיים עימו קשרים בגלוי, ולא בהסתר ובצורה מבוזזת.

בכך נכשלו, וזהו קודת-התורפה אשר יש לנתח במישור הערבי והפלסטיני. אילו זכה מתנה זה בבחירות האחרונות בעשרה מושבים בכנסת, הוא היה עשוי הכוח המסוגל לקבוע את יורש הממשלה ולהכריע במינוי ראש-הממשלה. אולם ההתעלמות הפלסטינית הערבית, וגרוע מזה — תרומתו לרצח אמינותו של מתנה זה, הביאו לירידת מיספר צירי רק"ח לארבעה, ולאובדן שני המושבים הפרלמנטריים של מייפלת-השלום (ש"פ).

(הערת „העולם הזה“: זהו המסר המרכזי של הראיון. סרטאוו רואה בדרושיה הגלוי והפומבי של אש"ף עם כוחות-השלום הישראליים את המפתח של יוזמת-השלום, כי דרושיה זה, המבוסס על מצע ברור של פיתרון-שלום, ישנה את דעתו של חלק חשוב של הציבור הישראלי לבני אפשרויות השלום עם הפלסטינים. הוא גם יעניק אמינות לכוחות הפוליטיים בישראל, הדוגלים בשלום זה.)

כיצד ניתן לדעתך, לפיוע למתנה זה ולהעניק לו אמינות בדעת-הקהל הישראלית? כדי להעניק למתנה זה אמינות מוחלטת, יש צורך בעמדה מדינית ערבית ברורה, שתסייע לו מול כוחות ההתפשטות בישראל.

במישור הפלסטיני — מן ההכרח לקבל החלטות ברורות וכנות, בקשר לקשרי-הגומלין עם מתנה זה. האם לא קיבלה המועצה הלאומית הפלסטינית החלטה בנדון בשנת 1977?

החלטת המועצה הלאומית הפלסטינית משנת 1977 היא אשר פתחה את שערי הדרושיה והציבה אותו על יסודות לגיטימיים. אולם המועצה שבה בשנת 1981 וקיבלה החלטה בעלת ניסוח מעורפל, הקרוב יותר לנעוץ לת הדרושיה מאשר להמשכו. לפיכך על הרשות המחוקקת הפלסטינית לעיין מחדש בהחלטה זו, אחרי התייעצות עם האחים הערביים. כדי שתתקבל מכך עמדה פלסטינית וערבית מאוחדת, מי יתן ותתקבל עמדה כזאת בוועידת-הפיסגה הערבית הבאה!

(הערת „העולם הזה“: בקטע זה מדגיש סרטאוו כי המגעים שלו עם כוחות-השלום הישראליים, ובעיקר עם „המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני“,

כוחו האמיתי של מתנה השלום הישראלי גדול הרבה יותר ממה שנראה לעין

התבססו על החלטות רשמיות של הפרלמנט הפלסטיני, שהתקבלה ב-1977. החלטה זו התערערה במושב המועצה הפלסטינית באפריל 1981, כאשר התקבלה החלטה שמשמעותה שנויה במחלוקת. החלטה זו אישרה מגעים עם כוחות ישראלים, שאינם מתנגדים לתיאוריה ולפרקטיקה של הציונות. יאסר ערפאת עצמו פירש לאחורונה את ההחלטה לקולא, בטענה כי הגדרה זו אינה חלה על מי שמסכים להקמת מדינה פלסטינית גדה וברצועה. סרטאוו טוען כי שום כוח שלום ציוני לא יוכל לרכוש אמינות בישראל כל עוד תקפה החלטה זו, ועל כן הוא דורש רוויזיה שלה, באמצעות החלטה חדשה. הוא מעוניין כי החלטה חדשה כזאת תקבל אישור וישמיט את בוועידת-הפיסגה של ראשי המדינות הערביות.)

אך מה היא התבונה בשירכוב מדינות ערב לתוך החלטה פלסטינית רשמית? אחדות-העמדה הערבית חשובה יותר מכל אסטרטגיה מדינית שביכולתנו להציע. עם כל השיכנוע העמוק שלי בחשיבות העליינה של הדרושיה עם הכוחות הדמוקרטיים הישראליים הללו, חשוב מכך, לדעתי, הוא חידוש הסולידריות הערבית. אתמוך בהפסקת הדרושיה עם כוחות ישראלים אלה, אם המשכם יגרמו לבקע בזירה הפלסטינית הערבית.

מה היתה תגובתך להחלטת המועצה הלאומית הפלסטינית במושב האחרון, אשר פרה את שערי הדרושיה עם כוחות ישראלים ליים אלה?

הפסקתי מצדי מיד את הדרושיה. בהיותי מחוייב להחלטות המועצה הלאומית הפלסטינית, שהיא הרשות המחוקקת העליונה של העם הפלסטיני.

אותו חלק של הדיאלוג שניהלתי אנוכי לא היה בבחינת צעד אישי או עמדה הנובעת מטמפרמנט. זאת היתה משימה שהוטלה עלי, על בסיס הלגיטימיות הפלסטינית, המוסדות הייצוגיים הפלסטיניים והחלטות הפלסטיניות הרשמיות, שהיו בעלות אופי חוקתי.

אין זאת אמרת שזוועה אמונית בחשיבות האיסור טרטיגית של ההידברות עם הכוחות הישראליים הללו. כעת אני נאבק להתחרות הלגיטימיות (של ההידברות) במישור הפלסטיני, ואני קורא לגיטימיזציה שלה במישור הערבי. אני מקווה כי החלטה בדבר לגיטימיות הדיאלוג היתה חלק מתוכנית-השלום הבאה של הערבים.

בהזגים פלסטיניים קיימת מהומה רבה

כאשר יפרוץ השכל הערבי את תכבלים הכובלים אותו, יהיה מסוגל למצוא מוצא

ההציע הנשיא ברז'יביע. לפיכך, מבחינה עקרונית, אין על-כך חילוקי-דעות במחנה הפלסטיני. הבדלי-ההשקפות הם טאקטיים, ומקורם באי-קיומה של סולידריות ערבית, והשתקפות סיכסוכים הבינעריביים בזירה הפלסטינית.

שיריה-הסברה הסורי, מר אחמד איס' כנדר אחמד, הציג לאחורונה תוכנית-שלום, המבוססת על נסיגת ישראל מכל האדמות הכבושות מאז 1967, הבטחת זכויות העם הפלסטיני, וסיום מצב-הלוחמה בין הערבים בישראל. מה דעתך על תוכנית זו?

תוכנית-שלום סורית זו מהווה אתגר לישראל בדרכי שלום. היא מהווה צעד קדימה בדרך ליצובה של אסטרטגיה ערבית מאוחדת, אשר אני מקווה כי תובש בפיסגה הערבית הבאה, כדי שנממש באמצעותה את הסולידריות הערבית. שהיא הנשק היחיד שיאפשר לנו להתייצב מול ישראל.

(הערת „העולם הזה“: כאן רומז סרטאוו כי צמרת אש"ף דולת למעשה בתוכנית האמיר פאהד ובנכונות שלום עם ישראל, אך אינה יכולה לבטא זאת במפורש בגלל לחציהן של מדינות ערביות שונות, כגון סוריה, וברית-המועצות. משום כך הוא סבור כי יש לגבש תחילה קונסנזוס ערבי ריב יוזמת-השלום, כדי לאפשר לאש"ף לאמץ לעצמו רשמית קו של שלום. הראיון כולו נועד לשכנע את הצמרת הסעודית לגבש קונסנזוס כזה.)

איזו הושגה בפיסגה הערבית הבאה הסכמה כללית סביב תוכנית-פאהד, האם יבא הדבר לדעתך להשכנת שלום כמרהב?

בפירוש לא. הלוחמים הקיצוניים ביותר בתוכנית האמיר פאהד לא היו גורמים ערביים ופלסטיניים, אלא הישראליים. המימסד הישראלי נתקף בתורה כאשר פורר סמה התוכנית. הממשלה הישראלית כונסה באופן דחוף כדי לגנותה. מיד לאחר-מכן כונסה הכנסת כדי לתמוך בנינוי זה. והחלט להרכיב מישלחת משותפת למיפלתגות הליכוד והמערכת, שתצא לארצות-הברית ותתקוף את התוכנית. זהו צעד שאינו ננקט בישראל, אלא כאשר היא מעריכה כי זו נשקפת לה סכנה לאומית. כמו שהוקמה „מישלחת-האחדות-הלאומית“ לעמידה בפני תוכנית-פאהד, אפשר שיש בכך לקח עבורנו, ואישור לחשיבותה של המערכה המדינית בעימות עם ישראל.